

ПРОБЛЕМАТИКА ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ МИКОЛАЇВСЬКОГО РЕГІОНУ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

Прогонюк Л. Ю., канд. юрид. наук, доцент

e-mail: progluda@i.ua

Миколаївський національний аграрний університет

Анотація. У роботі досліджено проблемні аспекти продовольчої безпеки окремо по Миколаївському регіону на воєнний період, проаналізовано станом на серпень 2022 року стан продовольчої безпеки цього регіону, запропоновано заходи для покращення продовольчої безпеки післявоєнний період.

Ключові слова: продовольча безпека, воєнний стан, громада, територіальне управління, інфраструктура.

Категорія продовольча безпека є невід'ємним складником аграрної політики України. Саме на державу покладається правовий обов'язок забезпечення продовольчої безпеки відповідно до вимог Конституції України та інших нормативно-правових актів чинного законодавства. В умовах війни, розпочинаючи ще з 2014 року аграрний сектор економіки зазнав значних утрат. Війна, які розпочала росія масово знищує промислові об'єкти, об'єкти цивільної інфраструктури, завдається шкода навколишньому природному середовищу. Продовольча безпеки окремого регіону має особливе значення, надто з огляду на безкінечні масовані удари з боку російської навали, що призводить до забруднення атмосферного повітря, річок, озер, води, ґрунту та надр небезпечними речовинами, що справляють негативний вплив на тваринний та рослинний світ, життя та здоров'я населення. Адже, продовольча безпека є ключовим елементом соціально-економічного розвитку і важливим елементом економічної та національної безпеки. Особливим фактором, що впливає на продовольчу безпеку регіонів є стан розвитку сільського господарства, що безумовно пов'язаний з вирощуванням та переробкою м'ясної, молочної та іншої продукції.

Вивченню питанню чинників продовольчої безпеки України, її глобалізації, існування в період пандемії COVID присвячено багато наукових праць та конференцій, мали місце і вебінари, збори, засідання круглих столів наукової та підприємницької спільноти, але обговорення питання продовольчої безпеки в період перебування країни у стані війни праць недостатньо. Так, професорка Т. Курман досліджувала питання правового забезпечення продовольчої безпеки та функціонування агробізнесу саме на період воєнного стану в Україні. Вона акцентувала на необхідності кожної цивілізованої держави гарантувати продовольчу безпеку та забезпечити надійний правовий механізм стратегічних реформ у напрямку розвитку агросфери [1, с. 122]. Проблему правового забезпечення в умовах воєнного стану також досліджував О. Пашенко, оцінюючи локальні (національні) та глобальні (світові) ризики

продовольчої безпеки, надаючи визначення негативним чинникам, що безпосередньо впливають на суспільні відносини у сфері виробництва, переробки та реалізації сільськогосподарської продукції в Україні [2, с. 283]. Але все ж таки, опрацьовуючи масив наукового дослідження слід розглянути продовольчу безпеку не оцінці всієї країни, а в локальних вимірах.

Тому метою дослідження є оцінити стан продовольчої безпеки Миколаївського регіону у період дії воєнного стану в Україні, а також запропонувати рекомендації щодо підтримання рівня продовольчої безпеки на регіональному рівні в післявоєнний період.

На макрорівні (національному) продовольча безпека забезпечується урядом і законодавчими органами. Їх діяльність спрямована на забезпечення стабільності економічного розвитку, формування державних фондів, узгодження попиту та пропозиції на внутрішньому продовольчому ринку.

На мезоріональному (регіональному) рівні продовольчу безпеку мають забезпечувати за участю центральних органів державного управління суб'єкти територіального управління шляхом забезпечення наявності та доступності харчових продуктів для населення, яке проживає на їх території, організації та проведення контролю якості харчових продуктів, створення умов для отримання населенням достатнього рівня доходів для їх придбання.

У в'язку з російською агресією продовольча безпека Миколаївського регіону значно постраждала. У рамках глобальної ініціативи «Трибунал для Путіна» в Миколаївській області зафіксовано низку воєнних злочинів рф проти продовольчої безпеки – знищення об'єктів аграрної інфраструктури та сільськогосподарської техніки, знищення посівів сільськогосподарських культур та втрата врожаю на полях, в зерносховищах та портових терміналах. Серед найбільш резонансних зафіксованих епізодів є знищення другого за величиною в Україні зернового терміналу на території порту «Ніка-Тера» в м. Миколаєві та пожежа резервуарів з соняшниковою олією на терміналі поблизу Миколаївського торгового порту. За інформацією Миколаївської районної військової адміністрації, лише на території Миколаївського району Миколаївської області станом на 2022 рік, знищено та пошкоджено 10 об'єктів аграрної галузі та 175 одиниць сільськогосподарської техніки. В господарствах Миколаївського району пошкоджено 158 га сільськогосподарських угідь. Площа знищених посівів ранніх сільськогосподарських культур в господарствах Миколаївського району склала 8895,5 га, а втрати самого врожаю складають 33661 тонну. Такі дані не включають втрати врожаю в зерносховищах та об'єктах портової інфраструктури, а також є неповними через неможливість встановити збитки в населених пунктах Миколаївського району, де тривають бойові дії.

У квітні 2022 року зафіксовано на території Миколаївської області найбільші масовані обстріли армією рф зерносховищ та елеваторів Констянтинівці Миколаївського району. Великі втрати врожаю на полях через ворожі обстріли було зафіксовано у Шевченківській територіальній громаді. За літній період 2022 року внаслідок потрапляння російських боєприпасів виникла пожежа поля з ячменем на площі 4,5 га та з пшеницею на площі 20 га. 26 липня 2022 року, внаслідок обстрілу російськими військами села Котляреве

Шевченківської громади, було знищено вогнем 230 га врожаю пшениці та 4 га ячменю.

Таким чином, зафіксовані воєнні злочини армії РФ проти продовольчої безпеки на території Миколаївської області підтверджують тезу про те, що війна РФ проти України поставила під загрозу продовольчу безпеку світу. Окупанти цілеспрямовано мінують та обстрілюють поля, викрадають, підривають та обстрілюють сільськогосподарську техніку, знищують об'єкти аграрної інфраструктури та сам врожай. За оцінками FAO (Продовольча та сільськогосподарська організація ООН) на початок квітня 2022 року, потенційні збитки від збройної російської агресії в сфері АПК України можуть скласти \$6,4 млрд. Сюди входить зруйнована іригаційна інфраструктура, зерносховища, техніка, портова інфраструктура, теплиці, польові культури, тваринництво та переробні підприємства. Прогноз таких збитків з кожним днем російської військової агресії лише збільшується.

Тому в умовах повномасштабного вторгнення, що триває, особливо актуальною стає необхідність розробки комплексної державної програми забезпечення продовольчої безпеки, що повинна одночасно містити як заходи негайного реагування на поточну продовольчу кризу, так і заходи, спрямовані на подолання наслідків бойових дій, відновлення виробничої та соціальної інфраструктури, відновлення довкілля, а також запровадження системного підходу до реалізації заходів такого відновлення.

Список використаних джерел:

1. Курман Т.В. Агробізнес та продовольча безпека: проблеми правового забезпечення в умовах воєнного стану. Аналітично-порівняльне законодавство. № 3 2022. С. 122-126.
2. Пашенко О.М. Проблеми правового забезпечення продовольчої безпеки у в умовах воєнного стану. Південноукраїнський правничий часопис. № 1-2, 2022. С. 283-291.

Abstract. The paper examines problematic aspects of food security separately in the Mykolaiv region during the war period, analyzes the state of food security in this region as of August 2022, and proposes measures to improve food security in the post-war period.

Keywords: food security, martial law, community, territorial administration, infrastructure.